

Каралды
Методик берләшмә житәкчесе
_____ Рамазанова Р.Н.
Беркетмә № 1
25 нче август 2017 нче ел

Килешенде
Уку-укуту эшләре буенча
директор урынбасары
_____ Г.Т.Исмагилова
28 нче август 2017 нче ел

Раслыйм
Мәктәп директоры
_____ Г.Т. Сабиржанова
Приказ № 71
28 нче август 2017 нче ел

Татарстан Республикасы

Сарман муниципаль районы муниципаль бюджет гомуми белем бирү учреждениесе

“Сарман урта гомуми белем бирү мәктәбе” татар теле һәм әдәбияты укытучысы

Хәмәтжанова Фәнүзә Сәгыйрь кызының

10 нчы сыйныф өчен татар теленнән

ЭШ ПРОГРАММАСЫ

**Педсовет утырышында каралды
Беркетмә №1 28 нче август 2017 нче ел**

2017-2018 нче уку елы

Сыйныф: 10

Укытучы: Хәмәтҗанова Фәнүзә Сагировна

Сәгатъләр саны:

Барлыгы: 35 сәг.; атнага 1 сәг.

Бәйләнешле сөйләм үстерү дәресләре 16

Планлаштыру Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгының “Татар телендә урта (тулы) гомуми белем бирү мәктәбендә татар телен һәм әдәбиятын укыту программасы”на (Төзүчеләре: Г.Р.Галимуллина, Д.Ф.Заһидуллина.- Казан: Татарстан китап нәшрияты) нигезендә төзелде.

Дәреслек: Зәкиев М.З., Максимов Н.В. Татар теле: татар урта гомуми белем бирү мәктәпләренә 10-11 нче сыйныфлары өчен дәреслек. – Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2016.

Аңлатма язуы

10 нчы сыйныф өчен татар теленнән эш программасы Россия Федерациясендәге һәм Татарстан Республикасындагы мәгарифкә кагылышлы хокукый-норматив актларга һәм федераль дәүләт стандартларына нигезләнеп төзелде.

1. Россия Федерациясенең “Мәгариф турында”гы Законы (Федеральный закон от 29.12.2012 273-ФЗ “Об образовании в Российской Федерации”);
2. Татарстан Республикасының “Мәгариф турында”гы Законы (Закон Республики Татарстан “Об образовании” № 68-ЗРТ от 22 июля 2013 года, статья 8);
3. Россия Федерациясенең “Россия Федерациясе халыклары телләре турында”гы 126-ФЗ нчы номерлы Законы (24.07.1998);
4. Төп гомуми белем бирүнең Федераль дәүләт белем бирү стандарты (Россия Мәгариф һәм фән министрлыгында 2010 нчы елның 17 нче декабрь боерыгы 1897 нче номер белән расланган, РФ Юстиция Министрлыгында 19644 нче регистрацион номеры белән 2011 нче елның 1 нче февралендә теркәлгән);
5. Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы “Сарман урта гомуми белем бирү мәктәбе» муниципаль бюджет гомумбелем бирү учреждениесенең 2017-2018 нче уку елына уку планы.
6. Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы “Сарман урта гомуми белем бирү мәктәбе» муниципаль бюджет гомумбелем бирү учреждениесенең 2017-2018 нче уку елына уку программасы.
7. Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы “Сарман урта гомуми белем бирү мәктәбе» муниципаль бюджет гомумбелем бирү учреждениесенең “Эш программаларын төзү һәм раслау тәртибе турында” нигезләмәсе.

10 нчы сыйныф өчен " Татар теле" курсының эш программасы Федераль дәүләт белем бирү стандартларының таләпләренә туры китереп, Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан рәхсәт ителгән Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан расланган Татар телендә урта(тулы) гомуми белем бирү мәктәпләре өчен татар теленнән программа”га (5-11 нче сыйныфлар) һәм 10-11 нче сыйныфлар өчен М.З.Зәкиев, Н.В.Максимов эшләгән (Казан, Татар. кит. нәшр.; 2016) Татарстанның Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан тәкъдим ителгән уку әсбабына нигезләнеп төзелде.

Дәрәслек: Татар теле. 10-11: татар телендә гомуми белем бирү оешмалары өчен уку әсбабы / М.З.Зәкиев, Н.В.Максимов - Казан: Татар кит. нәшр., 2016.

10 нчы сыйныфта татар теленнән урта (тулы) гомуми белем бирүнең максатлары

1. Телне тулы бер система буларак күзаллау.
2. Татар халкының этник төркемнәре һәм диалектлары, төрки телләр, татар теле, татар язуы, татар халкының рухи, әхлакый, мәдәни мирасы турында мәгълүмат бирү.
3. Татар телен ижтимагый күренеш буларак аңлау, тел нормаларын саклап, тормышның төрле ситуацияләренә бәйле рәвештә тел чараларын дөрес кулланып, үзара аралаша һәм аңлаша белү.
4. Тел берәмлекләрен танып, аларны тикшерә, чагыштыра алу һәм аралашуда урынлы куллану күнекмәләрен камилләштерү.
5. Текст һәм башка мәгълүмати чаралар белән эшләү, аннан кирәкле мәгълүматны ала белү һәм аны тиешенчә үзгәртә алу күнекмәләрен үстерү.
6. Укучыларның орфографик һәм пунктуацион грамоталылыгын камилләштерү

Төп бурычлар

1. Татар теленең барлык тармаклары буенча эзлекле белем бирү.
2. Сөйләм эшчәнлегә төрләр буенча ныклы күнекмәләр булдыру.
3. Телдән һәм язма сөйләм осталыгы һәм күнекмәләрен камилләштерү.

Татар теленнән гомуми урта (тулы) белем бирү мәктәбе 10 нчы сыйныф укучыларының белем дәрәжәсенә таләпләр

- телнең төп функциясен белү;
- татар әдәби теле тарихын, аның үсеш этапларын, татар теленең үзгәреш тенденцияләрен белү;
- тел белеменә караган иң әһәмиятле төшенчәләрне, билгеләмәләрне белү;
- татар теленең төрле тармакларыннан алган мәгълүматка таянып текстка лингвистик анализ ясау;
- әдәби тел нормалары үсешен халык үсешенә бәйләп аңлата алу. Рун язуы турында төшенчәгә ия булу. Гарәп язуында әдәби нормаларның үсешен белү. Гарәп язуын уку һәм бу язуның башлангыч күнекмәләрен алу. Латин графикасының татар телендә үзенчәлекле кулланылышын күз алдына китерү. Кириллицаны кабул итү, татар теленең үзенчәлекле авазларын анда бирү. Кирил орфографиясенә төп үзенчәлекләрен белү, аның орфоэпиягә тәэсирен өйрәнү;
- мөстәкыйль рәвештә эш кәгазьләре (белешмә, акт, васыятьнамә, ышанычнамә, беркетмә) язу

Программаның төп эчтәлегә

Тематик план, программа материалын 35 сәгатькә бүлү, атнага 1 сәгать хисабыннан төзелде.

№	Төп темалар	Төп программадагы сәгать саны	Эш программасындагы сәгать саны		Изложение (БСҮ)	Бәйләнешле сөйләм үстерү дәрәжәләре (саны=сәгәте)		
			Тема өйрәнү	Диктант		Сочинение	БРИ тестлары эшләү	Эш кәгазьләре язу
1	Үткәннәрне тирәнәйтеп кабатлау. Туган телнең үсеше, яшәеше; үле телләр	3	3	1				
2	Татар милли әдәби теленең язма тамырлары.	2	2		1			
3	Татар халкы кулланган язу төрләре.	4	4					
4	Рецензия язу. III Камалның “Акчарлаклар” повесте.	2	2					
4	Морфология.	1	1					
5	Гади һәм кушма жөмлө синтаксисы.	4	5		1	2		
6	Тестлар ярдәмендә (А,В өлешләр буенча) морфология буенча белем сыйфатын тикшерү, белемнәрне балларда бәяләү.	4					4	
7	БСҮ. Тестлар ярдәмендә татар теленнән (С өлеше буенча) белем сыйфатын тикшерү, белемнәрне балларда бәяләү.	4					4	
8	Бәйләнешле сөйләм үстерү. Эш кәгазьләре язу. (белешмә, акт, васыятьнамә, ышанычнамә, беркетмә)	10		1				4
			17	2	2	2	8	4
	Барысы	34				35		

КАЛЕНДАРЬ-ТЕМАТИК ПЛАН

№	Дәрес темасы	Сәгатьләр саны	Укучылар эшчәнлеге төрләрe	План	Үтәлеш
1	§1-2. Туган телнең үсеше, яшәеше; үле телләр.	1	Әңгәмә-бәхәс, конспектлау.	7.09	7.09
2	§3. Милли телне саклау, үстерү – милли мәдәниятне, милләтнең үзен саклау, үстерү дигән сүз. Татар теленең төрле милләтләр мәдәнияте белән бәйләнеше.	1	Әңгәмә-бәхәс, конспектлау.	14.09	14.09
3	§4. Татарстан Республикасында татар телен һәм башка халыкларның телен ассимиляциядән саклау һәм үстерү чаралары. Административ кереш тест.	1	Әңгәмә-бәхәс, “ТР халыкларының телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча ТР Дәүләт программасы”, “ТР халыклары телләре турында”гы ТР Законныннан өземтәләр белән танышу.	21.09	21.09
4	Диктант. “Гаилә балага нәрсә бирә?”	1	Тынлап язу, грамматик биремнәр башкару.	28.09	
5	Хаталар өстендә эш. §5-6. Татар милли әдәби теле турындагы мәгълүматларны искә төшерү. Борынгы төрки әдәби тел.	1	Әңгәмә-бәхәс, конспектлау.	5.10	
6	§7-8. Иске төрки әдәби тел. Иске татар әдәби теле.	1	Иске төрки әдәби тел турында мәгълүмат алу. Иске татар әдәби теленең кулланылышы турында мәгълүмат алу, күренекле язучыларыбызның, дәүләт эшлеклеләренең шушы чордагы хезмәтләре белән танышу.	12.10	
7	БСҮ. Контроль изложение. “Туган жир”, 173 бит	1	Сочинение элементлары белән изложение язу күнекмәләре булдыру. Фикерләү тирәнлеген, дәрәҗәс язу күнекмәләрен тикшерү.	19.10	
8	Хаталар өстендә эш. §9. Гарәп графикасына нигезләнган язу.	1	Индивидуаль эш: гарәп хәрефләрен язарга һәм укырга өйрәнү.	26.10	
9	§10. Латин графикасына нигезләнган язу. §11, 19. Кириллицага нигезләнган язу	1	Индивидуаль эш: латин графикасында уку һәм язу күнегүләре.	9.11	
10 - 11	Рецензия язу. Ш.Камалның “Акчарлаклар” повесте.	2	Укучыларның фикерләрен тынлау. Сочинение элементлары белән рецензия язу күнекмәләре булдыру.	16.11 23.11	
12	Татар әдәби теленең фонетик, орфоэпик, орфографик, грамматик, стилистик, пунктуацион нормалары.	1	Төркемнәрдә эш.	30.11	

13	Татар әдәби теленен фонетик, орфоэпик, орфографик, грамматик, стилистик, пунктуацион нормалары.	1	Тест биремнәре эшләү.	7.12	
14	Тестлар ярдәмендә (А, В өлешләре буенча) фонетика, орфография, орфоэпия буенча белем сыйфатын тикшерү, белемнәренә балларда бәяләү.	1	БРИның А һәм В тибындагы биремнәр эшләү.	14.12	
15	Тестлар ярдәмендә (А, В өлешләре буенча) фонетика, орфография, орфоэпия буенча белем сыйфатын тикшерү, белемнәренә балларда бәяләү.	1	БРИның А һәм В тибындагы биремнәр эшләү.	21.12	
16	§20. Мөстәкыйль, ярдәмлек һәм модаль сүзләрнең татарча әдәби сөйләм оештырудагы роле. Татар әдәби теленен сүз байлыгы. Тамыр, ясалма, кушма, парлы, тезмә, кыскартылма сүзләр.	1	Әңгәмә-бәхәс, күнегүләр эшләү.	11.01	
17	Тестлар ярдәмендә (А,В өлешләре буенча) морфология буенча белем сыйфатын тикшерү, белемнәренә балларда бәяләү.	1	БРИның А һәм В тибындагы биремнәр эшләү.	18.01	
18	Тестлар ярдәмендә (А,В өлешләре буенча) морфология буенча белем сыйфатын тикшерү, белемнәренә балларда бәяләү.	1	БРИның А һәм В тибындагы биремнәр эшләү.	25.01	
19	§21. Сүзләр һәм жөмлэләр арасында мәгънә мөнәсәбәтләре. Сүзләр һәм жөмлэләр арасында тезүле һәм ияртүле бәйләнеше тәмин итүче чаралар. Текст һәм аның төзелеше, төп билгеләре. Текст берәмлекләренен үзара бәйләнеше	1	Әңгәмә-бәхәс, күнегүләр эшләү.	1.02	
20	§21. Кушымчаларның, теркәгечләрнең кисәкчәләрнең, бәйлек һәм бәйлек сүзләрнең язылышы.	1	Кабатлау, күнегүләр эшләү (Шакиржанова Ә.Б. Татар орфографиясенен кыен очраклары һәм укучыларның грамоталылыгын күтәрү юллары. Методик кулланма. – II басма. – Казан: РИЦ “Школа”, 2009).	8.02	
21	§21. Кушымчаларның, теркәгечләрнең кисәкчәләрнең, бәйлек һәм бәйлек сүзләрнең язылышы.	1	Кабатлау, күнегүләр эшләү (Шакиржанова Ә.Б. Татар орфографиясенен кыен очраклары һәм укучыларның грамоталылыгын күтәрү юллары. Методик кулланма. – II басма. – Казан: РИЦ “Школа”, 2009).	15.02	
22	§21. Составында тиндәш кисәкләр, гомумиләштерүче сүз, кереш яки эндәш сүзе, өстәлмәсе булган гади һәм кушма жөмлэләр, аларда тыныш билгеләр.	1	Текстан өстәлмәләренә табу, тыныш билгеләренен куелышын аңлату. Күнегүдә бирелгән эндәш һәм кереш сүзләр янында тыныш билгеләренен куелышын дәлилләп күрсәтү. Тиндәш кисәкләр янында тыныш билгеләрен аңлату.	22.02	
23	§21. Составында аерымланган кисәге, аныклагычы булган гади һәм кушма жөмлэләр, аларда тыныш билгеләр.	1	Аерымланган кисәкләренә табу, алар янында тыныш билгеләренен куелышын аңлату. Тексттан аныклагычларны табу, алар янында тыныш билгеләренен куелышын дәлилләп күрсәтү.	1.03	

24	Тестлар ярдәмендә татар теленнән (С өлешләре буенча) белем сыйфатын тикшерү, белемнәрне балларда бәяләү.	1	БРИның А һәм В тибындагы биремнәр эшләү.	8.03	
25	БСҮ . Инша “Кеше үз язмышына үзе хужамы?”	1	План төзү. Тезислар язу.	15.03	
26	БСҮ. Контроль изложение.”Мирза үз гаиләсенә алды”, 179 бит.	1	Изложение язу күнекмәләрен үстерү. Фикерләү тирәнлеген, дәрәҗәс язу күнекмәләрен тикшерү.	22.03	
27	Хаталар өстендә эш. БСҮ. Тестлар ярдәмендә татар теленнән (С өлеше буенча) белем сыйфатын тикшерү, белемнәрне балларда бәяләү.	1	БРИның С тибындагы биремнәрен эшләү.	5.04	
28	Хаталар өстендә эш. БСҮ. Тестлар ярдәмендә татар теленнән (С өлеше буенча) белем сыйфатын тикшерү, белемнәрне балларда бәяләү.	1	БРИның С тибындагы биремнәрен эшләү.	12.04	
29	Хаталар өстендә эш. БСҮ. Тестлар ярдәмендә татар теленнән (С өлеше буенча) белем сыйфатын тикшерү, белемнәрне балларда бәяләү.	1	БРИның С тибындагы биремнәрен эшләү.	19.04	
30	БСҮ. Ышанычнамә һәм акт язу.	1	Мөстәкыйль рәвештә белешмә, ышанычнамә һәм акт язу, аларны бергәләп тикшерү һәм редакцияләү.	26.04	
31	Контроль диктант. “Кортларда ак сакаллы бабайлар акылы”, 202 бит.	1	Тыңлап язу, грамматик биремнәр башкару.	3.05	
32	Хаталар өстендә эш. БСҮ. Васыйтьнамә язу.	1	Мөстәкыйль рәвештә васыйтьнамә язу, тикшерү һәм редакцияләү.	10.05	
33	БСҮ.Белешмә язу. Беркетмә язу.	1	Мөстәкыйль рәвештә беркетмә язу, тикшерү һәм редакцияләү.	17.05	
34	БСҮ. Инша. “Мин нинди булырга теләмим”	1	Мөстәкыйль рәвештә беркетмә язу, тикшерү һәм редакцияләү.	24.05	
35	Хаталар өстендә эш. “Эш кәгазьләре” темасы буенча зачет-дәрәҗә. Ел дәвамында өйрәнгәннәрне кабатлау.	1	Индивидуаль зачет.	31.05	

Укытучылар һәм укучылар өчен әдәбият исемлеге

1. Д.Х.Хөснетдинов, Р.К.Сәгъдиева. Татар теленнән олимпиадага әзерләнүбез.10-11.- Казан: “Мәгариф-Вақыт” нәшрияты, 2016.

2. Ч.М.Харисова, Ф.Ф.Харисов. Татар теле. Олимпиадага эзерләнү.10 нчы класс.- Казан: “Мәгариф-Вакыт” нәшрияты, 2016.
3. Харисова Ч.М. Татар теле. Теория, күнегүләр, тестлар. – Казан: “Мәгариф”, 2006.
4. Максимов Н.В. Татар теленнән тестлар: Уку-укуту ярдәмлеге. – Казан: “Мәгариф”, 2008.
5. Бердәм республика имтиханына эзерләнү өчен ярдәмлек. Татар теле. – Казан: РИЦ “Школа”, 2008.
6. Татар теле. Бердәм республика имтиханына шзерлек өчен кулланма. – Казан: РИЦ “Школа”, 2007.
7. Абдрәхимова Я.Х. Татар теленнән бәйләнешле сөйләм үстерү дәресләре. 8-11 сыйныфлар. – Казан: “Мәгариф”, 2005.
8. 5-11 нче сыйныфлар өчен диктантлар жыентыгы. - Казан: “Мәгариф”, 2001.
9. Сафиуллина Ф.С., Зәкиев М.З. Хәзерге татар әдәби теле. - Казан: “Мәгариф”, 2002
10. Харисов Ф.Ф., Харисова Ч.М. Татар теленнән күнегүләр жыентыгы һәм тестлар. – Казан: “Яңалиф”, 2006.
11. Максимов Н.В. Бердәм Республика имтиханы. Татар теленнән зачет үткәрү өчен биремнәр. - Казан, 2007.
12. Татар телендә тыныш билгеләре. - Казан: “Мәгариф”, 2012.

Интернет-ресурслар

1. [http:// www.mon.gov.ru](http://www.mon.gov.ru) РФ Мәгариф һәм фән министрлыгы
2. [http:// www.tatedu.ru](http://www.tatedu.ru) ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы
3. [http:// www.edu.kzn.ru](http://www.edu.kzn.ru) ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы Белем порталы
4. [http:// tataroved.ru](http://tataroved.ru) Татар тарихы: төрки- татар дөньясы

Искәрмә: «Сарман урта гомумбелем бирү мәктәбе» муниципаль белем бирү бюджет учреждениесенең «Укуту предметы, курсы буенча эш программаларының төзелеше һәм тәртибе» турында» 29 нчы август, 2016 нчы елда педсоветта каралган(беркетмә № 1) һәм мәктәп директоры тарафыннан 2016 нчы елның 29 нчы августында чыккан 109 нчы санлы приказы белән расланган нигезнамәсенең 5 пунктына таянып, дәресләр бәйрәм көннәренә һәм каникул көннәренә туры килү сәбәпле, 10 нчы сыйныфта программа сәгәтләренә берләштерү исәбенә үтәлә.